

دانشگاه تهران

مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس

دوره: کارشناسی

رشته: فلسفه و حکمت اسلامی

دانشکده الهیات و معارف اسلامی

مصوب جلسه مورخ ۸۴/۹/۱۵ شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه

این برنامه بر اساس آیین نامه وزارتی تفویض اختیارات برنامه ریزی درسی به دانشگاههای دارای هیأت ممیزه توسط اعضای هیأت علمی گروه فلسفه و حکمت اسلامی دانشکده الهیات و معارف اسلامی بازنگری شده و در یکصد و بیست و پنجمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه مورخ ۸۴/۹/۱۵ به تصویب رسیده است.

مصوبه شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه تهران در خصوص برنامه درسی

رشته فلسفه و حکمت اسلامی

مقطع : کارشناسی

- برنامه درسی دوره کارشناسی رشته فلسفه و حکمت اسلامی که توسط اعضای هیات علمی گروه آموزشی فلسفه و حکمت اسلامی دانشکده الهیات و معارف اسلامی بازنگری شده است با اکثریت آراء به تصویب رسید.
- این برنامه از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.
 - هر نوع تغییر در برنامه مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه برسد.

جلیل زاهد محصل
دبیر شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه

محمود کمره ای
معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه

رای صادره جلسه مورخ ۸۴/۹/۱۵ شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه در مورد بازنگری برنامه درسی رشته فلسفه و حکمت اسلامی در مقطع کارشناسی صحیح است. به واحد ذیربط ابلاغ شود.

عباسعلی عمید زنجانی
رئیس دانشگاه

فصل اول

مشخصات کلی برنامه

بسم الله الرحمن الرحيم

مشخصات کلی دوره کارشناسی رشته فلسفه و حکمت اسلامی

مقدمه:

فلسفه که در قرون اولیه اسلامی وارد جهان اسلام شد از دیربست مسئله تجاوز نمی کرد، اما فلاسفه و حکمای اسلامی این مسائل را به هفتصد مسأله رساندند. ایرانیان در پرتو مکتب تشیع بیش از سایر مذاهب به امر تعقل اهتمام ورزیدند و با الهام از قرآن و روایات اهل بیت علیهم السلام به فلسفه صبغه اسلامی دادند. پیدایش مکتب مشاء به نمایندگی ابن سینا و مکتب اشراق به نمایندگی سهروردی و مکتب حکمت متعالیه به نمایندگی صدر المتألهین شیرازی مبین همت و تلاش ایرانیان مسلمان در ترویج و شکوفایی فلسفه است.

با توجه به انقلاب اسلامی که بر پایه های فرهنگ تشیع استوار است، فرهنگی که تعقل و اندیشه را مبنای پذیرش دین و ایدئولوژی می داند؛ بازنگری در برنامه های رشته فلسفه و حکمت اسلامی که پایه های گفتگو با پیروان مکاتب مختلف و نیز زبان منطق و برهان را تقویت می کند در عصر کنونی اهمیت دو چندان می یابد.

تعریف و هدف:

دوره کارشناسی فلسفه و حکمت اسلامی یکی از دوره های آموزشی نظام آموزش عالی ایران است که در آن علاوه بر تاریخ فلسفه اسلامی از آغاز تا امروز به مباحث هستی شناسی و امور عامه و مباحث مربوط به الهیات بالمعنی الاخص و مباحث مربوط به معاد آموخته می شود و نیز در حد آشنایی، مباحث ابتکاری فلاسفه اسلامی در مکتب مشاء و اشراق و حکمت متعالیه و همچنین آثار فیلسوفانی نظیر حکیم سبزواری و علامه طباطبایی مورد بحث و تدریس قرار می گیرد.

هدف از تاسیس این دوره عبارت است از:

- ۱- تربیت کارشناسان مورد نیاز کشور به خصوص وزارت آموزش و پرورش جهت تدریس درسهای فلسفه و منطق.
- ۲- پرورش دانش آموختگانی توانمند جهت مقابله با مکاتب فلسفی و الحادی.

ضرورت و اهمیت:

با توجه به پیشرفت علوم و دانشهای بشری و ضرورت تخصصی شدن رشته های مختلف علمی و نیز طرح شبهات و مسائل عقیدتی و لزوم پاسخگویی به زبان منطق و برهان به آنها؛ اهمیت و ضرورت بازنگری در برنامه های این رشته و تقویت علمی آن روشن می شود.

طول دوره و شکل نظام:

رشته فلسفه و حکمت اسلامی به صورت کارشناسی پیوسته بوده و طول دوره به طور متوسط چهار سال یا هشت نیمسال تحصیلی خواهد بود که بر اساس ضوابط مندرج در آیین نامه کلی دوره کارشناسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی و نیز مقررات مصوب دانشگاه تهران اجراء می شود. در حال حاضر هر نیمسال درسی ۱۶ هفته و زمان آموزشی هر واحد نظری هفته‌ای یک ساعت و هر واحد عملی هفته‌ای دو ساعت است.

تعداد و نوع واحدهای درسی:

تعداد کل واحدهای دوره کارشناسی فلسفه و حکمت اسلامی طبق برنامه و مقررات آموزشی دانشگاه ۱۳۵ واحد است که در چهار گروه زیر عرضه می شود:

درس	تعداد واحد
دروس عمومی	۱۱ واحد
دروس پایه	۳۸ واحد
دروس تخصصی الزامی	۷۸ واحد
دروس تخصصی اختیاری	۸ واحد
جمع کل واحدهای درسی	۱۳۵ واحد

نقش و توانایی فارغ التحصیلان:

فارغ التحصیلان این رشته در زمینه‌های زیر می توانند ایفای نقش نمایند و بخشی از نیاز جامعه را مرتفع سازند.

- ۱- تدریس در مدارس و مراکز آموزش و پرورش.
- ۲- ارائه خدمت در سازمانهای علمی و فرهنگی دولتی و خصوصی مانند وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ...
- ۳- ادامه تحصیلات عالی و کسب تخصص در فلسفه و حکمت اسلامی از طریق دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری

شرایط و ضوابط ورود به رشته:

شرایط داوطلبان ورود به دوره کارشناسی فلسفه و حکمت اسلامی همان شرایط عمومی پذیرش دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور است و فارغ التحصیلان رشته های علوم انسانی و ریاضی- فیزیک و نیز علوم تجربی در مقطع متوسطه می توانند داوطلب این رشته باشند. در حال حاضر پذیرش در این رشته از طریق کنکور سراسری و به شیوه متمرکز از سوی سازمان سنجش صورت می گیرد.

فصل دوم

جدول های دروس

دروس عمومی

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز
			نظری	عملی	جمع	
۱	فارسی	۳	۴۸	—	۴۸	ندارد
۲	زبان عمومی	۳	۴۸	—	۴۸	ندارد
۳	آیین زندگی	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۴	جمعیت و تنظیم خانواده	۱	۱۶	—	۱۶	ندارد
۵	تربیت بدنی (۱)	۱	—	۳۲	۳۲	ندارد
۶	تربیت بدنی (۲)	۱	—	۳۲	۳۲	تربیت بدنی (۱)
جمع کل واحدها		۱۱	۱۴۴	۶۴	۲۰۸	

دروس پایه

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز
			نظری	عملی	جمع	
۱	آموزش زبان عربی (۱)	۴	۶۴	—	۶۴	ندارد
۲	آموزش زبان عربی (۲)	۶	۹۶	—	۹۶	آموزش زبان عربی (۱)
۳	آموزش نحو عربی (۱)	۴	۶۴	—	۶۴	آموزش زبان عربی (۲)
۴	آموزش نحو عربی (۲)	۴	۶۴	—	۶۴	آموزش نحو عربی (۱)
۵	قرائت متون فرهنگ عربی (۱)	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۶	ترجمه از عربی به فارسی (۱)	۲	۳۲	—	۳۲	آموزش زبان عربی (۲)
۷	ترجمه از عربی به فارسی (۲)	۲	۳۲	—	۳۲	ترجمه از عربی به فارسی (۱)
۸	تاریخ اسلام	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۹	آشنایی با علوم حدیث	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۱۰	آشنایی با قرآن کریم	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۱۱	آشنایی با کلیات فقه و حقوق اسلامی	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۱۲	آشنایی با مبانی فقه و حقوق اسلامی	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۱۳	آشنایی با ادیان بزرگ	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۱۴	مبانی کامپیوتر و کاربرد آن	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
جمع کل واحدها		۳۸	۶۰۸	—	۶۰۸	

دروس تخصصی الزامی

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز
			نظری	عملی	جمع	
۱	منطق تصور	۳	۴۸	—	۴۸	ندارد
۲	منطق تصدیق (۱)	۳	۴۸	—	۴۸	منطق تصور
۳	منطق تصدیق (۲)	۳	۴۸	—	۴۸	منطق تصدیق (۱)
۴	منطق برهان و جدل	۳	۴۸	—	۴۸	منطق تصدیق (۲)
۵	منطق خطابه، مقاله و شعر	۳	۴۸	—	۴۸	منطق برهان و جدل
۶	فلسفه اسلامی (۱)	۴	۶۴	—	۶۴	ندارد
۷	فلسفه اسلامی (۲)	۴	۶۴	—	۶۴	فلسفه اسلامی (۱)
۸	فلسفه اسلامی (۳)	۴	۶۴	—	۶۴	فلسفه اسلامی (۲)
۹	فلسفه اسلامی (۴)	۴	۶۴	—	۶۴	فلسفه اسلامی (۳)
۱۰	فلسفه اسلامی (۵)	۴	۶۴	—	۶۴	فلسفه اسلامی (۴)
۱۱	فلسفه اسلامی (۶)	۴	۶۴	—	۶۴	فلسفه اسلامی (۵)
۱۲	کلام (۱)	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۱۳	کلام (۲)	۲	۳۲	—	۳۲	کلام (۱)
۱۴	کلام (۳)	۲	۳۲	—	۳۲	کلام (۲)
۱۵	کلام (۴)	۲	۳۲	—	۳۲	کلام (۳)
۱۶	کلام (۵)	۲	۳۲	—	۳۲	کلام (۴)
۱۷	تاریخ فلسفه اسلامی (۱)	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۱۸	تاریخ فلسفه اسلامی (۲)	۲	۳۲	—	۳۲	تاریخ فلسفه اسلامی (۱)
۱۹	تاریخ فلسفه اسلامی (۳)	۲	۳۲	—	۳۲	تاریخ فلسفه اسلامی (۲)
۲۰	عرفان اسلامی (نظری) (۱)	۳	۴۸	—	۴۸	فلسفه اسلامی (۴) و کلام (۴)
۲۱	عرفان اسلامی (نظری) (۲)	۳	۴۸	—	۴۸	عرفان اسلامی (نظری) (۱)

ادامه جدول دروس تخصصی الزامی

۲۲	تاریخ فلسفه غرب (۱)	۳	۴۸	—	۴۸	ندارد
۲۳	تاریخ فلسفه غرب (۲)	۳	۴۸	—	۴۸	تاریخ فلسفه غرب (۱)
۲۴	متون فلسفی به زبان خارجی (۱)	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۲۵	فلسفه اخلاق	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۲۶	کلام جدید	۳	۴۸	—	۴۸	کلام (۴)
۲۷	مبانی نظری اخلاق حرقه ای در اسلام	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۲۸	روش شناسی مطالعات فلسفی و کلامی	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
جمع کل واحدها		۷۸	۱۲۴۸		۱۲۴۸	

جدول دروس تخصصی اختیاری

ردیف	نام درس	تعداد واحد	نظری	عملی	جمع	پیش نیاز
۱	متون فلسفی به زبان خارجی (۲)	۲	۳۲	—	۳۲	متون فلسفی به زبان خارجی (۱)
۲	منطق جدید	۴	۶۴	—	۶۴	منطق (۱) تا (۴)
۳	اخلاق (۱)	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۴	اخلاق (۲)	۲	۳۲	—	۳۲	اخلاق (۱)
۵	مبانی علم کلام	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۶	فلسفه علم	۲	۳۲	—	۳۲	فلسفه غرب (۱) و (۲)
۷	تاریخ فرق کلام اسلامی	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۸	فلسفه دین	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۹	تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
۱۰	فلسفه برای کودکان	۲	۳۲	—	۳۲	ندارد
جمع کل واحدها		۲۲	۳۵۲		۳۵۲	

دانشجو موظف به گذراندن ۸ واحد درسی از ۲۲ واحد دروس اختیاری است.

فصل سوم

سرفصل دروس

آموزش زبان عربی (۱)

نوع درس: پایه

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با واژگان، ترکیبات و جملات ساده عربی

سرفصل :

واج شناسی (با تکیه بر مصوت‌های کوتاه، بلند و مرکب)

نقش‌های اصلی واژه در زبان عربی

ترکیب‌های واژگانی (اضافی، وصفی، اضافی - وصفی)

شناخت انواع جمله (اسمیه و فعلیه)

آشنایی با ساختار جملات ساده و گسترده

بازشناسی نحوه کاربرد ابزارهای زبانی (حروف ربط، حروف جر، حروف نصب و...)

فعل و وجوه آن (خبری، التزامی و ...)

منبع: کتاب آموزش زبان عربی (۱) تألیف دکتر آذرتاش آذرنوش، مرکز نشر دانشگاهی

آموزش زبان عربی (۲)

نوع درس: پایه

تعداد واحد: ۶

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: آموزش زبان عربی (۱)

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با ساختارهای گوناگون زبان عربی و تقویت توان قرائت، فهم و تکلم به این زبان

سرفصل:

آشنایی با انواع قیده‌های ساده و ترکیبی در زبان عربی (حال، تمییز، قید بیانی و ...)

شناخت اشکال گوناگون جملات ربطی (ان، لکن، ف و ...)

شناخت اشکال گوناگون جملات موصولی (مبهم، معین و ...)

آشنایی با پرکاربردترین ساختارهای ویژه زبان عربی مانند: کلا و کلتا، ما إن و ...

شناخت انواع فعلهای کمکی در زبان عربی و چگونگی استعمال آنها مانند: کاد+ مضارع، عاد+ مضارع،

مازال+ مضارع و ...

منبع: کتاب آموزش زبان عربی (۲) تألیف دکتر آذرتاش آذرنوش، مرکز نشر دانشگاهی

آموزش نحو عربی (۱)

نوع درس: پایه

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: آموزش زبان عربی (۲)

هدف: آموزش ساختارهای نحوی عربی با نظر به مصطلحات کلاسیک (اعراب، بنا و مرفوعات)

سرفصل:

شناخت انواع معرب و مبنی (اسم و فعل)

شناخت انواع اسم منصرف و غیر منصرف

شناخت مواضع رفع، نصب و جزم فعل مضارع

شناخت انواع اسم مرفوع و احکام آنها: مبتدا- خبر- فاعل- نائب فاعل- اسم کان و اخواتها- اسم کاد و اخواتها- اسم

حروف شبیه به لیس- خبر لای نفی جنس و ...

منبع: مبادئ العربیة (۳) تألیف رشید الشرتونی، اعداد: حمید محمدی، انتشارات دارالعلم

آموزش نحو عربی (۲)

نوع درس: پایه

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: آموزش نحو عربی (۱)

هدف: آموزش ساختارهای نحوی عربی با نظر به مصطلحات کلاسیک (منصوبات و مجرورات)

سرفصل:

شناخت انواع اسم منصوب و احکام آنها: مفعول مطلق - مفعول به (اعم از اغراء، تحذیر، اختصاص، اشتغال ...).

منادی - مفعول له - مفعول فیه - مفعول معه - حال - تمییز - استثناء

شناخت انواع اسم مجرور و احکام آنها: مجرور به جرّ - مضاف الیه و اضافه معنوی و لفظی

منبع: مبادئ العربیة (۳) تألیف رشید الشرتونی، اعداد: حمید محمدی، انتشارات دارالعلم

قرائت متون فرهنگ عربی

نوع درس: پایه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آماده سازی دانشجو در خواندن متون عربی و اعمال اعراب های لازم.

سرفصل:

۱۰ متن از دوران های مختلف (از نهج البلاغه تا طه حسین با نمایش نامه های عربی از توفیق الحکیم، محمود تیمور) انتخاب شده دانشجو آنها را می خواند و اعراب گذاری می کند. اعراب گذاری او در کلاس اصلاح شده استاد به تجزیه و تحلیل عبارت ها می پردازد تا فهم آنها را به نحو عمیقی به ذهن دانشجو نزدیک سازد. توضیحات نحوی پیوسته تکرار می شود تا نحوه اعمال آنها را دانشجو بهتر بیاموزد.

منبع: گزیده های نظم و نثر عربی از مجموعه کتاب هایی که در همین زمینه چاپ شده است.

ترجمه از عربی به فارسی (۱)

نوع درس: پایه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: آموزش زبان عربی (۲)

هدف: آموزش عملی ترجمه از عربی به فارسی

سرفصل:

از آنجا که ترجمه بیش از هر درس دیگر مورد استفاده بعدی دانشجویان قرار می‌گیرد، ناچار تدریس آن طری برنامه دقیق انجام خواهد گرفت. گزینش متن ترجمه بسیار حساس و مختلف است. تعداد پانزده قطعه از کتاب‌های کهن تا معاصر اختیار شده، کلمات دشوار و ترکیب‌های پیچیده آنها در حاشیه شروع می‌گردد. آنگاه دانشجو ترجمه آنها را در کلاس عرضه کرده به کمک استاد تصحیح می‌نماید. در این درس، جوانب زبان فارسی با عنایت خاص مراعات می‌شود. میان ترجمه‌های ارائه شده توسط دانشجویان مقایسه خواهد شد و بهترین را با نظر استاد به عنوان ترجمه نهایی انتخاب می‌کنند.

یکی از تکلیف‌هایی که به دانشجو داده می‌شود، بررسی انتقادی متونی است که ترجمه و چاپ شده است. مراد از این بررسی و نقد، آن است که دانشجو از کوشش‌های یک مترجم تجربه‌دار و نحوه برخورد او با کلمات و ساخت‌های دشوار عربی آگاه شود.

منبع: متون برگزیده از سوی بخش عربی

ترجمه از عربی به فارسی (۲)

نوع درس: پایه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ترجمه از عربی به فارسی (۱)

هدف: آموزش عملی ترجمه از عربی به فارسی

سرفصل:

گزینش ۱۰ متن (هر متن حدود یک صفحه A4) از دوران‌های مختلف و بیان تفاوت‌های زبانی متون و نحوه ترجمه آنها به اسلوب‌های مناسب هر زمان.
آگاهی بر تئوری‌های معروف ترجمه که اینک بیشتر در علم زبان‌شناسی بررسی می‌شود. آموزش این تئوری‌ها به دانشجو امکان می‌دهد که هنگام کار، پیشاپیش شیوه‌ای را که می‌خواهد در ترجمه به کار برد، انتخاب کند.
این درس بر پایه گفتارهای استاد استوار می‌گردد و دانشجو تفصیل آن را در منابع دیگر می‌خواند.

منابع: درباره ترجمه، تألیف چندین نویسنده، نشر دانشگاهی.

آئین ترجمه (چند کتاب از: ۱- زرین کوب ۲- معروف ۳- فرزانه و فاتحی‌نژاد)

تاریخ اسلام

نوع درس: پایه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با تاریخ اسلام از بعثت پیامبر (ص) تا پایان خلفای راشدین

سر فصل:

- ارائه طرح کلی درس، مقدمه ای در ضرورت مطالعه تاریخ به ویژه تاریخ اسلام، معرفی منابع قدیم و جدید -
اوضاع جغرافیایی، اجتماعی، فکری، سیاسی جزیره العرب پیش از ظهور اسلام به منظور شناخت تأثیر آن بر دوره
اسلامی - نسبت رسول خدا (ص) از اسماعیل تا عبدالله، ولادت آن حضرت و مهمترین رویدادهای زندگی وی تا
بعثت - بعثت، مراحل دعوت، نخستین گروندگان به اسلام، شیوه های دعوت پیامبر (ص) با استناد به آیات و روایات،
هجرت به حبشه - روشهای مقابله مشرکان (مذاکره، وعده وعید، شکنجه و آزار و ...) وفات ابوطالب و خدیجه،
گسترش دعوت به خارج از مکه (طائف و یثرب) - مقدمات هجرت، اوضاع سیاسی - اجتماعی یثرب، بیعت عقبه
اول و دوم، هجرت به یثرب و پیامدهای آن در مدینه (تشکیل جامعه و حکومت نوپای اسلامی) و مکه، پیمان نامه
عمومی، عقد اخوت، بنای مسجد و ... - بر خورد های نظامی قریش و مسلمانان (علل و پیامدها): غزوة بدر، احد،
رجیع - بثر معونه و دیگر رویدادها تا سال سوم هجرت - بررسی غزوة خندق، صلح حدیبیه، فتح مکه، حنین، طائف و
دیگر رویدادها تا سال هشتم هجرت - نحوه تعامل و برخوردهای نظامی یهودیان و مسلمانان (علل و پیامد): بنی
قینقاع، بنی نضیر، بنی قریظه و خیبر - گسترش اسلام در جزیره العرب و دعوت از سران دولتهای همجوار، غزوه
موته، تبوک، حجه الوداع، واقعه غدیر، میراث کلی عصر نبوت - رحلت پیامبر (ص)، پایان عصر تنزیل و آغاز عصر
تأویل. علل شکل گیری واقعه سقیفه و بررسی کنشها و واکنشها - پیامبران دروغین، اهل رده و بررسی فتوحات (عا
و پیامدها) - مهمترین اقدامات و حوادث دوره خلافت سه خلیفه اول - علل اعتراض به عثمان و قتل او و زمینه ها و
شرایط به خلافت رسیدن علی (ع) - مهمترین رویدادهای دوره خلافت علی (ع) (جنگ جمل، صفین، نهروان...) -
شهادت امام علی (ع) و خلافت حسن (ع) و بررسی و تحلیل خلافت شش ماهه اول آن حضرت.

منابع:

قرآن کریم، نهج البلاغه، سیره ابن اسحق، و سیره ابن هشام، مغازی واقدی، تاریخ طبری، فتوح البلدان، بلاذری،
وقعة الجمل: شیخ مفید، وقعه الصفین: نصر بن مزاحم، تاریخ زندگانی پیامبر اسلام: محمد ابراهیم آیتی. سیره
رسول الله: زریاب خویی. تشیع در مسیر تاریخ: جعفری ترجمه آیت اللهی. تاریخ اسلام، فیاض، شهیدی تاریخ
تحلیل اسلامی: جعفر شهیدی، جانشینی محمد: مادلونگ

آشنایی با علوم حدیث

نوع درس: پایه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف درس: آشنایی با منابع و مصطلحات حدیث

مرفصل:

اصطلاحات اولیه مانند حدیث، اثر، خبر، سنت، روایت

الف - تقسیمات حدیث شامل:

اقسام کلی حدیث: متواتر و واحد

اقسام اصلی خبر واحد: صحیح، حسن، موثق، ضعیف

اقسام حدیث ضعیف

اقسام مشترک

تحمل حدیث

شرایط راوی، جرح و تعدیل

قواعد و شروط فهم حدیث

منابع حدیثی شیعه: اصول اربعه - کتب اربعه شیعه - جوامع حدیثی در دوره متأخران

منابع حدیث اهل سنت: مصنفات اولیه - مسانید حدیثی مثل مسند احمد بن حنبل و ...

صحاح و سنن حدیثی - کتب جوامع حدیثی در دوره متأخران

منابع: درسنامه علم حدیث: علی نصیری، تاریخ عمومی حدیث دکتر مجید معارف، درایه الحدیث: کاظم مدیر

شانه چی، علم الدرایه تطبیقی: سید رضا مؤدب، دانش درایه الحدیث: ریانی، اصول الحدیث: عبدالهادی فضل

ترجمه اقبال

آشنایی با قرآن کریم

نوع درس: پایه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی اجمالی با قرآن کریم و تفسیر و فهم آن

سرفصل:

- ۱- اسامی و الواصف قرآن کریم
- ۲- حقیقت قرآن کریم ذیل آیات (اعراف: ۴۵، زخرف: ۳ و ۴، بروج: ۲۲، هود: ۱).
- ۳- تاریخ قرآن شامل مباحث ارتباط خداوند با پیامبر (وحی و نزول)، انتقال وحی به مردم (شفاهی، کتبی)، حفظ و نگهداری (حافظه، کتابت و...)
- ۴- تحریف ناپذیری، حقانیت، اعجاز و تحدی قرآن
- ۵- مقدمات لازم برای ورود به تفسیر
- ۶- تفسیر و تأویل و تفاوت آن دو
- ۷- نمونه ای از تفسیر قرآن کریم (تفسیر سوره حمد)

منابع:

- پژوهشی در تاریخ قرآن، سید محمد باقر حجتی
- تفسیر سوره حمد از المیزان فی تفسیر القرآن، سید محمد حسین طباطبایی
- البيان فی تفسیر القرآن، سید ابوالقاسم خوئی
- صیانه القرآن عن التحریف، محمد هادی معرفت
- الاتقان، جلال الدین سیوطی
- آموزش علوم قرآنی، محمد هادی معرفت
- شناخت قرآن، علی اکبر کمالی دزفولی

آشنایی با کلیات فقه و حقوق اسلامی

نوع درس: پایه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با ابواب مختلف عبادات، عقود، ایقاعات و احکام.

سرفصل:

- تعریف فقه، موضوع فقه، غرض و فایده فقه، علل نیاز به فقه، قلمرو فقه، ویژگی‌های فقه، ارتباط فقه و با حقوق و اخلاق؛
- مروری بر ابواب و رئوس مسائل فقه در حد تعریف هر یک از عناوین و موضوعات با بیان ارکان و مسئل کلی آنها.

منابع:

- مبادی فقه و اصول: علیرضا فیض، سلسله بحثهای فلسفه فقه: مصطفی محقق داماد و ...، مبانی کلامی اجتهاد: هادوی تهرانی، مبادی فقه: سید رضا موسوی، مجموعه آثار، ج ۲۰، معرفه ابواب الفقه (چکیده تحریر الوسیله امام خمینی): محسن فقیهی.

آشنایی با مبانی فقه و حقوق اسلامی

نوع درس: پایه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مبانی فقه و اصول استنباط احکام.

سرفصل درس:

الف: اهمیت و ضرورت آشنایی با مبانی فقه و اصول استنباط، تعریف علم اصول فقه و نقش آن در اجتهاد علوم مورد نیاز برای اجتهاد، چگونگی پیدایش علم اصول و تاریخچه مختصر آن، دسته بندی موضوعات اصول فقه؛

ب : ادله احکام شامل:

– ادله اجتهادی: کتاب: شامل اشاره به آیات الاحکام، حجیت ظواهر کتاب و دلایل آن؛ سنت: تعریف سنت، اقسام خبر (متواتر و واحد)، شرح قول، فعل و تقریر معصوم، مبانی فهم سنت؛ اجماع: تعریف، اجماع محصل، اجماع منقول، چگونگی کشف اجماع از قول معصوم، دلیل لفظی و دلیل لبی؛ عقل: مستقلات و غیر مستقلات عقلیه، شرح بنای عقلا، وجوه حجیت دلیل عقل، مقدمه واجب، اجتماع امر و نهی.
– ادله فقهاتی: اصول عملیه: برائت، احتیاط، تخییر، استصحاب، با شرح مختصر هر یک، حکم واقعی و حکم ظاهری، تعارض ادله.

منابع:

اصول فقه مظفر و شرح آن. مبانی کلامی اجتهاد: هادوی تهرانی. مبادی فقه و اصول: علیرضا فیض. مبادی الاصول: عبدالهادی الفضلی. الوجیز غی اصول الفقه: وهبه الزحیلی.
تقریرات اصول: محمود شهابی.

آشنایی با ادیان بزرگ

نوع درس: پایه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با ادیان بزرگ غیر از اسلام

سرفصل:

الف: آشنایی با اصطلاحات و مفاهیم دین، ملت، مذهب، شریعت، سنت، ایمان، کلام، الهیات، اسطوره، تناسس توحید، آنیمیزم، توتیمیزم...

ب: سیری اجمالی در تاریخ ادیان:

- آشنایی با ادیان هند و بودایی

- آشنایی با آیین زرتشتی

- آشنایی با دین یهود

- آشنایی با مسیحیت

منابع:

تاریخ جامع ادیان، جان ناس، ترجمه علی اصغر حکمت

جهان مذهبی: ادیان در جوامع امروز، ترجمه گواهی نوشته ویر رابرت.

ادیان آسیایی مهرداد بهار

هندونیزم: سن ترجمه پاشایی

مبانی کامپیوتر و کاربرد آن

نوع درس: پایه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مبانی سخت افزار و نرم افزار و اینترنت

سر فصل:

۱- آشنایی با ساختمان کامپیوتر (اجزای سخت افزاری)

۲- آشنایی با سیستم عامل (windows)

۳- نرم افزارهای دفتری (Word ,Excel ,Power Point)

۴- مبانی اینترنت (آشنایی با web ، ساختن صفحات web ، موتورهای جستجو و پست الکترونیکی)

۵- آشنایی با نرم افزارهای مخصوص مطالعات دینی و الهیات

منطق تصور

نوع درس : تخصصی الزامی

تعداد واحد : ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز : ندارد

هدف درس : آشنایی دانشجویان با مباحث مربوط به مبحث تعریف یا منطق تصور

سرفصل :

نیاز به منطق

تعریف منطق به غایت

تعریف منطق به عنوان یک معرفت

علم چیست ؟

تقسیم علم به تصور و تصدیق

متعلق تصور و تصدیق چیست ؟

اقسام تصدیق

جهل و اقسام آن

تقسیم علم به ضروری و نظری

ملاک ضرورت (بداهت) و نظری بودن علم

تعریف فکر

بحث الفاظ

ضرورت بحث منطقی از الفاظ

دلالت و اقسام آن

اقسام دلالت وصفی

// دلالت لفظی

اقسام دلالت لفظی ، مطابقی ، تضمنی ، التزامی

شروط دلالت التزامی

تقسیمات الفاظ

الفاظ مفرد: مختص ، مشترک، منقول ، مرتجل ، حقیقت و مجاز

اقسام لفظ به اعتبار تعدد

مترادف و متباین
 اقسام لفظ متباین
 اقسام تقابل
 اقسام لفظ به نحو مطلق :
 مفرد و مرکب
 اقسام لفظ مرکب : تام و ناقص
 خبر و انشاء
 اقسام لفظ مفرد
 مباحث کلی تعریف:
 تعریف کلی و جزئی
 جزئی اضافی
 متواطی و مشکک
 مراد از مفهوم و مصداق :
 تقسیم حمل مبه اعتبار موضوعیت مفهوم و مصداق
 نسب اربع
 نسبت میان نقیض دو کلی
 مبحث کلیات خمس (ایساغوجی)
 نوع
 جنس
 فصل
 تقسیمات نوع ، جنس و فصل
 نوع حقیقی و اضافی ، نوع عالی به سافل و متوسط
 جنس قریب ، بعید ، متوسط
 فصل قریب و بعید
 فصل مقوم و مقسم
 ذاتی و عرضی
 خاصه و عرض عام
 مسأله اجتماع خاصه و عرض عام
 اجتماع عرض و ذاتی
 تقسیم خاصه و فصل به مفرد و مرکب
 مراد از صنف

حمل انواع آن

حمل طبیعی و وضعی

حمل ذاتی و شایع صناعی

حمل موافات و اشتقاق

عروض به معنای حمل

تقسیمات عرضی :

عرضی لازم و مفارق

اقسام لازم

اقسام مفارق

اقسام کلی :

کلی منطقی ، طبیعی ، عقلی

بحث تعریف :

اصول مطالب علمی : مطلب ما ، هل ، لم ، آی

فروع مطالب

تعریف و اقسام آن :

حد تام و ناقص

رسم تام و ناقص

تعریف به مثال

تعریف به تشبه

شروط تعریف

منبع : المنطق ، محمد رضا مظفر

منطق تصدیق (۱)

نوع درس : تخصصی الزامی

تعداد واحد : ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز : منطق تصور

هدف: آشنائی دانشجویان با قضایا و احکام آن و موجهات

سرفصل :

قضایا

تعریف قضیه :

قضیه حملیه و شرطیه

شرطیه متصله و منفصله

قضیه موجهه و سالبه

اجزاء قضیه

اقسام قضیه به اعتبار موضوع : شخصیه ، طبیعیه ، مهمله ، محصوره

عدم اعتبار شخصیه ، طبیعیه و مهمله در منطق

سور در قضیه

تقسیم شرطیه به شخصیه و مهمله و محصوره

سور در شرطیات

تقسیمات حملیه :

قضیه ذهنیه و خارجیّه

قضیه معدوله و محصله

موجهات : مراد از جهت در قضیه

موجهات بسیط

موجهات مرکب

تقسیمات دیگری در شرطیات :

شرطیه لزومیه و اتفاقیه

اقسام منفصله

قضایا منحرفه

احکام قضیه

تناقض :

تعریف تناقض در قضایا

شرایط تناقض

اختلاف در کم و کیف و جهت در تناقض

تداخل در قضایا

تضاد در قضایا

قضایای داخل تحت تضاد

عکس :

عکس مستوی و شرایط آن

عدم عکس مستوی در سالبه جزئیه و منفصله

عکس نفیض و اثبات آن در قضایای محصوره

قاعده نقض محمول

قاعده نقض تام و نقض موضوع

بداهت منطقی یا استدلال مباشر

متبع : المنطق ، محمدرضا مظفر

منطق تصدیق (۲)

نوع درس : تخصصی الزامی

تعداد واحدها : ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز : منطق تصدیق (۱)

هدف درس : آشنائی با مباحث حجت و انواع قیاس

سرفصل :

روشهای استدلال

قیاس و تعریف آن

اقسام قیاس به حسب ماده و صورت

قیاس اقترانی حملی

قواعد عام در انتاج قیاس اقترانی

اشکال چهارگانه قیاس

قیاس اقترانی شرطی

حدود و اقسام اقترانی شرطی

اقترانی شرطی مؤلف از قضایای متصله

منفصله	//	//	//	//
--------	----	----	----	----

متصله و منفصله	//	//	//	//
----------------	----	----	----	----

حملیه و متصله	//	//	//	//
---------------	----	----	----	----

حملیه و منفصله	//	//	//	//
----------------	----	----	----	----

قیاس استثنایی :

قیاس استثنایی اتصالی

قیاس استثنایی انفصالی

قیاس مضموم :

کسب مقدمات قیاس از راه تحلیل

قیاسهای مرکب :

اقسام قیاسهای مرکب

قیاس خلف

قیاس مساوات

استقراء :

تعریف استقراء

اقسام استقراء

مسأله و مشکل استقراء

تمثیل :

تعریف تمثیل

ارکان تمثیل

ارزش علمی تمثیل

منابع :

المنطق ، محمدرضا مظفر

جوهرالنضید، علامه حلی

منطق برهان و جدل

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: منطق تصدیق (۲)

هدف: آشنایی با منطق برهان و جدل

سرفصل:

مبانی انواع قیاس:

یقینیات

اقسام یقینیات

مظنونات

مشهورات

وهمیات

مسلمات

مقبولات

مشبهات

مخیلات

اقسام قیاس به حسب ماده

فایده برهان، جدل به نحو اجمال

برهان:

حقیقت برهان

برهان لمی و انی

اقسام برهان انی

روش اساسی در تحصیل برهان

برهان لمی مطلق و غیر مطلق

مبنای علت در برهان لمی

شرایط مقدمات برهان

معنای ذاتی در بحث برهان

مبنای اولی در بحث برهان

جدل :

تعریف جدل

اصطلاحات فن جدل

نیاز به جدل

تفاوت های جدل و برهان

فواید جدل

سؤال و جواب در جدل

مبادی جدل

مقدمات جدل

مسائل جدل

مطالب جدل

ادوات کسب مهارت در جدل

مواضع

مبنای موضع و وجه تسمیه آن

اصناف مواضع

آموزشهای لازم برای مسائل

آموزشهای لازم برای معیّب

آموزشهای لازم برای مسائل و معیّب به نحو مشترک و آداب مناظره

منابع : المنطق ، محمدرضا مظفر

جوهر النضید ، علامه حلی

منطق خطابه، مغالطه، شعر

نوع درس : تخصصی الزامی

تعداد واحد : ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز : منطق برهان و جدل

هدف : آشنایی با خطابه ، مغالطه ، شعر

سرفصل :

خطابه :

نیاز به فن خطابه

وظایف خطابه

فواید خطابه

تعریف صناعت و فن خطابه

اجزاء خطابه

عمود

استدراجهای به حسب گویند .

استدراجهای به حسب سخن

استدراجهای به حسب شنونده

شهادت سخن

شهادت حال

فرق خطابه و جدل

ارکان خطابه

گونه های مختلف خطابه

صورت‌های تألیف خطابه

ضمیمه

تمثیل

انواع در خطابه :

تعریف نوع و بیان تفاوت آن با موضع در جدل

اقسام نوع :

انواع مرتبط به منافره

انواع مرتبط به مشاجره

انواع مرتبط به مشاوره

اقسام انواع مرتبط با مشاوره :

۱- متعلق به امور مهم و خطیر

۲- متعلق به امور جزئی

توابع :

حال الفاظ

تعلیم و تربیت اقوال خطابی

امور مؤثر بر مستمع

شعر :

تعریف شعر

فایده شعر

علت تأثیر شعر در مردم

ملاک شعریت شعر

قضایای مخیل و تأثیر آن

تولد ملکه شعر و چگونگی آن

ارتباط شعر با عقل باطنی

مغالطه :

تعریف مغالطه

اغراض مغالطه

فایده مغالطه

موضوع مغالطه و مواد آن

اجزاء صناعت مغالطه

اجزاء ذاتی

مغالطات لفظی

مغالطه اشتراک اسم

مغالطه ناشی از هیئت ذاتی لفظ

مغالطه ناشی از اعراب و نقطه گذاری

مغالطه عمارات

مغالطه ترکیب مفصل

// تفضيل مركب

مغالطات معنوى :

ابهام انعكاس

اخذ بالعرض مكان ما بالذات

سوء اعتبار حمل

جمع مسائل درمسأله واحد

سوء تأليف

وضع ما ليس بعلة عله

اجزاء عرضى صناعت مغالطه :

متابع : المنطق ، محمد رضا مظفر

جوهر النضيد ، علامه حلي

فلسفه اسلامی (۱)

نوع درس : تخصصی الزامی

تعداد واحد : ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز : ندارد

هدف : آشنائی استدلالی دانشجویان با مسائل فلسفه اسلامی

سرفصل :

مرحله اول : احکام کلی وجود

اشتراک معنوی وجود

اصالت وجود و اعتباریت ماهیت

تشکیک وجود

احکام عدم

عدم تکرر در وجود

مرحله دوم : وجود مستقل و رابط

تقسیم وجود به مستقل و رابط

کیفیت اختلاف وجود رابط و مستقل

تقسیم وجود فی نفسه به لنفسه و غیره

مرحله سوم : انقسام وجود به ذهنی و خارجی

مرحله چهارم : درباره مواد قضایا

تقسیم مفهوم به واجب ، ممتنع و ممکن

تقسیم مواد ثلاث به بالذات و بالغیر و بالقیاس بالغیر

ماهیت واجب الوجود بالذات انیت اوست

واجب الوجود بالذات از جمیع جهات واجب است

شیء تا واجب نشود ایجاد نمی گردد

حاجت ممکن به علت

ممکن در بقا نیازمند به علت است

مرحله پنجم : ماهیت و احکام آن

ماهیت و احکام آن

ماهیت ذاتاً نه موجود است و نه معدوم

اعتبارات ماهیت

کلی و جزئی

ذاتی و عرضی

جنس ، فصل ، نوع

فصل و برخی از احکام آن

نوع و بعضی از احکام آن

منبع : نهایه الحکمه ، علامه سید محمد حسین طباطبائی

فلسفه اسلامی (۲)

نوع درس : تخصصی الزامی

تعداد واحد : ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز : فلسفه اسلامی (۱)

هدف : آشنائی استدلالی دانشجویان با فلسفه اسلامی

سرفصل :

مرحله ششم ، مقولات دهگانه

مقولات و تعداد آنها

تعریف جوهر

اقسام اولیه جوهر

ماهیت جسم

ماهیت ماده و اثبات وجود آن

عدم تجرد ماده از صورت جسمیه و بالعکس

اثبات صور نوعیه

مقوله کم و اینکه کم از مقولات عرضیه است

تقسیمات کم

احکام مختلف کم

مقوله کیفیت و تقسیم اولیه آن

کیفیات محسوس

کیفیات مختص به کمیات

کیفیات استعدادی

کیفیات نفسانی

مقوله اضافه

مقوله این

مقوله متی

مقوله وضع

مقوله جده

مقوله ان يفعل و ان ینفعل
 مرحله هفتم : واحد و کثیر
 غنی بودن مفهوم وحدت و کثرت از تعریف
 اقسام واحد
 هو هویت از لوازم وحدت و غیرت از لوازم کثرت
 تقسیم حمل به هو هو و ذو هو
 غیریت و اقسام آن
 تقابل تناقض
 تقابل عدم و ملکه
 تقابل تضایف
 تقابل تضاد
 مرحله هشتم : علت و معلول
 اثبات علیت و معلولیت در وجود
 تقسیمات علت
 وجوب وجود هنگام وجود علت تامه
 قاعدة الواحد
 استحاله دور و تسلسل در علل
 علت فاعلی
 اقسام علت فاعلی
 موثری در وجود جز باری تعالی نیست
 فاعل تام اقوی از فعل خود است
 امتناع اتحاد فاعلیت و قابلیت در موجود بسیط
 علت غایی و اثبات آن
 اتفاق یعنی متغی بودن رابطه بین فاعل و غایت
 علت مادی و صوری
 علت جسمانی

منبع : نهایه الحکمه ، علامه سید محمد حسین طباطبائی

فلسفه اسلامی (۳)

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فلسفه اسلامی (۲)

هدف: آشنائی استدلالی دانشجویان با فلسفه اسلامی

سرفصل:

مرحله نهم: قوه و فعل

هر حادث زمانی مسبوق است به قوه وجود

وجود بالقوه شیء

حد حرکت

تقسیم تغییر

مبدأ و منتهای حرکت

مسافت

مقولاتی که در آنها حرکت واقع می شود

وقوع حرکت در مقوله جوهر

موضوع حرکت

فاعل حرکت

زمان

سرعت و بطء

سکون

تقسیمات حرکت

مرحله دهم : سبق و لحوق و قدم و حدوث

سبق و لحوق یا تقدم و تأخر

درباره معیت

معنای قدم و حدوث و اقسام آن دو

قدم و حدوث زمانی

حدوث و قدم ذاتی

حدوث و قدم بالحق

حدوث و قدم دهری

منبع : نهایه الحکمه ، علامه سید محمد حسین طباطبائی

فلسفه اسلامی (۴)

نوع درس : تخصصی الزامی

تعداد واحد : ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فلسفه اسلامی (۳)

هدف : آشنائی استدلالی دانشجویان با فلسفه اسلامی

سرفصل :

درباره عقل ، عاقل و معقول

تعریف علم و تقسیم اولیه آن

اتحاد عالم به معلوم ، (عاقل به معقول)

تقسیم علم حصولی به کلی و جزئی به معنای دیگر

انواع تعقل

مراتب عقل

مفیض صور علمیه

تقسیم علم حصولی به تصور و تصدیق

تقسیم علم حصولی به بدیهی و نظری

تقسیم علم حصولی به حقیقی و اعتباری

علم حضوری

هر مجردی عقل و عاقل معقول است .

علم به علت موجب علم به معلوم است

علوم ذاتی نفس نیست

تقسیمات دیگر در علم

مرحله دوازدهم : مباحث مربوط به واجب الوجود (الهیات اخص)

اثبات وجود واجب

برخی براهین اثبات وجود واجب

واجب لذاته ماهیت ندارد

واجب تعالی بسیط است

توحید واجب الوجود

توحید ربوبی
 واجب بالذات شریک ندارد (از حیث مصداق)
 صفات واجب بالذات به نحو کلی و اقسام آن
 صفات ذاتیه و عینیت آنها با ذات
 صفات فعلیه و زاید بودن آنها بر ذات
 علم باری تعالی
 عنایت و قضا و قدر
 قدرت باری تعالی
 واجب تعالی مبدا هر ممکن الوجودی است
 حیات باری تعالی
 اراده و کلام
 عنایت الهی به مخلوقاتش
 خیر و شر و دخول شر در قضایای الهی
 ترتیب افعال باری تعالی
 عالم عقلی و نظام آن
 عالم مثال
 عالم ماده
 حدوث عالم
 دوام فیض

منبع: نهایه الحکمه، علامه سید محمد حسین طباطبائی

فلسفه اسلامی (۵)

نوع درس : تخصصی الزامی

تعداد واحد : ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز : فلسفه اسلامی (۴)

هدف : آشنائی استدلالی دانشجویان با مسائل فلسفه اسلامی

سرفصل :

احوال نفس

چیستی نفس

مشاعر ظاهری نفس حیوانی

اقوال در کیفیت ابصار

حواس باطنی

نفس ناطقه

ادله تجرد نفس ناطقه

عقل نظری و عقل عملی

نفس کل قوی است

بعض احوال نفس

ابطال تناسخ

اقسام تناسخ

فیض و مستفیض

منبع : شرح المنظومه ، حکیم سبزواری

فلسفه اسلامی (۶)

نوع درس : تخصصی الزامی

تعداد واحد : ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز : فلسفه اسلامی (۵)

هدف : آشنائی استدلالی دانشجویان با مسائل فلسفه اسلامی

سرفصل:

نبوات و منامات

سبب صدق رؤیا و کذب آن

تلقیات نفس در یقظه از مبادی - تلقیات نفس از مبادی هنگام یقظه

بعض احوال نفس

بعض مرئیات نفسیه

اصول معجزات و کرامات

بیان سبب صدور افعال غریبه از نفس انسانی

معاد روحانی

معاد جسمانی

بیان عینیت بدن محشور در یوم النشور با بدن دنیوی

دفع شبهاتی که بر قول به معاد جسمانی وارد می شود

منبع : شرح المنظومه ، حکیم سبزواری

کلام (۱)

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با مباحث خداشناسی و صفات ثبوتیه و سلبیه خداوند

سرفصل:

اثبات واجب الوجود لذاته

صفات ثبوتی

صفات سلبی

متبع اصلی:

النافع يوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر ، فاضل مقداد

منابع فرعی:

اللوامع الالهیه فی مباحث الکلامیه ، فاضل مقداد؛ سرمایه ایمان ، لاهیجی؛ اصول فلسفه و روش رئالیسم

ج ۵ و عدل الهی ، استاد مطهری

کلام (۲)

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام (۱)

هدف: آشنایی دانشجویان با مباحث عدل و نبوت

سرفصل:

مبحث عدل

بحث نبوت

منبع اصلی:

النافع يوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر

منابع فرعی:

اللوامع الالهیه فی مباحث الکلامیه ، فاضل مقداد ؛ عدل الهی ، نبوت ، وحی و نبوت ، امامت و رهبری از

استاد مطهری

کلام (۳)

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام (۲)

هدف درس: آشنایی دانشجویان با اصول عقاید استدلالی (مباحث افعال باری تعالی)

سرفصل:

مباحث افعال باری تعالی

منبع اصلی:

کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد

منبع فرعی:

سرمایه ایمان، لاهیجی؛ اللوامع الالهیه، فاضل مقداد.

کلام (۴)

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام (۳)

هدف: آشنایی دانشجویان فلسفه و کلام با مباحث امامت

سرفصل:

مباحث امامت

منبع اصلی:

کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد

منابع فرعی:

اللوامع الالهیه فی مباحث الکلامیه ، فاضل مقداد ؛ عدل الهی ، نبوت ، وحی و نبوت ، امامت و رهبری

از استاد مطهری

کلام (۵)

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام (۴)

هدف: آشنایی دانشجویان فلسفه و کلام با مباحث استدلالی مربوط به معاد

سرفصل:

مباحث معاد و وعد و وعید و مسائل شانزده گانه مربوط به آن

منبع اصلی:

کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد، علامه حلی

منابع فرعی:

اللوامع الالهیه فی مباحث الکلامیه ، فاضل مقداد ؛ زندگی جاوید یا حیات اخروی، استاد مطهری.

تاریخ فلسفه اسلامی (۱)

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان فلسفه و کلام اسلامی با موضوع و معانی اصطلاحی فلسفه و تاریخ پیدایش فلسفه در جهان اسلامی تا عصر ابن سینا.

سرفصل: ریشه لفظ فلسفه، معانی اصطلاحی فلسفه، پیدایش فلسفه در یونان و علت آن، رابطه فلسفه و علم کلام و تأثیر آن دو بر هم، مراکز نقل علوم پیش از ظهور اسلام، ترجمه و نقل علوم در اسلام (دوره اموی و دوره عباسیان)، مترجمان بزرگ کتب فلسفی و منطقی، فلسفه کندی و آرای خاص او در فلسفه، فارابی، زندگی و آثار فارابی، آراء خاص فلسفی فارابی.

منابع:

کلیات علوم اسلامی (قسمت فلسفه) استاد مطهری؛ تاریخ فلسفه دکتر هومن؛ تاریخ فلسفه غرب برتراند راسل؛ تاریخ علوم عقلی، ذبیح الله صفا؛ علی و فلسفه الهی علامه طباطبائی؛ مقاله سیر فلسفه در اسلام (مجموعه آثار ۵) از استاد مطهری.

تاریخ فلسفه اسلامی (۲)

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه اسلامی (۱)

هدف: آشنایی دانشجویان با فلسفه ابن سینا و فلسفه مشاء و فلسفه اشراق.

سرفصل: زندگی و آثار ابن سینا، شخصیت علم و تأثیر ابن سینا در دیگران، آراء خاصه ابن سینا در فلسفه، غزالی، احوال و آثار و شخصیت غزالی، آرای ابن رشد در فلسفه، شیخ اشراق، شرح حال و آثار سهروردی، اصول حکمت اشراق و آراء خاص سهروردی در فلسفه.

منابع:

تاریخ فلسفه در جهان اسلامی، خلیل العجر و حنا الفا خوری؛ تاریخ فلسفه اسلامی، زیر نظر محمد میان شریف؛ تاریخ الحکمای قفطی؛ شعاع اندیشه و شهود در فلسفه سهروردی، دکتر ابراهیمی؛ ماجرای فکر فلسفی، دکتر ابراهیمی.

تاریخ فلسفه اسلامی (۳)

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه اسلامی (۲)

هدف: آشنایی دانشجویان با فلاسفه بعد از شیخ اشراق و حکمت متعالیه.

سرفصل: خواجه نصیر و آرای فلسفی او، فخر رازی و آرای خاص او در فلسفه، اصول حکمت متعالیه و آرای خاص صدر المتألهین، پیروان مکتب صدر المتألهین

منابع:

شرح حال و آراء خواجه نصیر و الدین طوسی، زنجانی، شرح اشارات خواجه، تاریخ فلسفه در جهان اسلامی خلیل الجبر و حنا الفاخوری، شرح حال و آراء فلسفی ملاصدرا، سید جلال الدین آشتیانی، تاریخ حکما بعد از صدر المتألهین، صدوقی سها، کتاب مقالات فلسفی استاد مطهری، بخش حکمت متعالیه.

عرفان اسلامی (نظری) (۱)

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فلسفه اسلامی (۴)

هدف: فراگیری اصول و مبانی عرفان نظری

سرفصل:

تعریف عرفان: موضوع و مسائل عرفان نظری.

وجود و مباحث مربوط به آن در اصطلاح عرفا: وجود من حیث هوهو (حق متعال) نو اختلاف آن با وجود ذهنی و خارجی، نفی جوهریت و عرضیت از وجود مطلق، نفی ضد و مثل، جنس و فصل، اشتداد و تضعف و ... از وجود مطلق

وجود مطلق و امکان معرفت به آن

وجود منبسط و وجود مطلق (من حیث هوهو)

نسبت وجود خارجی و ذهنی با وجود عام و منبسط

عینیت وجود مطلق با اشیاء در عین مغایرت

وجوب ذاتی وجود مطلق و استدلال بر آن

تشکیک در وجود در اصطلاح اهل عرفان

اصطلاحات عرفانی:

احدیت، واحدیت (الهیت)، ربوبیت، هویت ساریه، عقل اول، نفس کلیه، نفس منطبقه، جسم کلی، هیولای کلیه، طبیعت کلیه، روح، قلب، نفس

اقسام اعیان ممکنه

عدم مجهولیت اعیان ثابته

اعیان ثابته به عنوان صورت برای اسماء

اعیان ثابته به عنوان حقیقت اعیان خارجی

ربوبیت و مربوبیت اعیان ثابته

ثبوت اعیان ثابته و اختلاف اهل عرفان با معتزله درباره ثبوت

اسماء و صفات باری:

چیزیستی اسم و صفت ، اسم الاسم، عینیت و زیادت اسم و مسمی
اقسام صفات :

صفات ایجابی و سلبی

اقسام صفات ایجابی

صفات جمالی و جلالی

اطلاق اسم بر صفت

امهات صفات (اثمه سبعة صفات)

اقسام اسم :

امهات و اثمه اسماء

اسماء ذات ، صفات و افعال

اسم متأثر

اسماء افعال به حسب احکام آنها

اسمیت مظاهر خارجی

علم حق به ذات و ما سوی در اصطلاح عرفا

اعیان ثابتة:

اعیان ثابتة در اصطلاح اهل الله و برابر آن در اصطلاح اهل نظر فیض اقدس و مقدس و نقش آنها در
ظهور اعیان در حضرت علم و عین تقسیم اعیان ثابتة به ممکن و ممکن

اعیان ثابتة ممکن مفروض و علم حق تعالی به آنها

امتناع وجود عینی اعیان ثابتة

علم حق به اعیان ثابتة و عدم تکرر ذات متعال

عوالم کلیه و حضرات پنجمانه:

عالم در لغت و اصطلاح

هر فردی از افراد عالم ، عالمی است که تمام اسماء به آن دانسته می شود

عدم تناهی عوالم و انحصار آن در عوالم پنجمانه

انسان کامل به نسبت انسان کامل و عالم آن به دیگر عوالم

منابع اصلی:

مقدمه قیصری بر شرح ، فصوص الحکم

کتاب التوحید و النبوه و الولایه ، قیصری

الاشارات و التنبيهات ، ابن سینا ، نعت نهم و دهم

منابع فرعی:

جامع الاسرار و منبع الانوار ، سید حیدر آملی
نص النصوص فی شرح الفصوص ، سید حیدر آملی
شرح مقدمه قیصری ، سید جلال الدین آشتیانی
کلیات علوم اسلامی ، ج ۲ ، بخش عرفان از استاد مطهری

عرفان اسلامی (نظری) (۲)

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: عرفان اسلامی نظری (۱)

هدف: فراگیری اصول و مبانی عرفان نظری

سرفصل:

۱. عالم مثال

ماهیت و حقیقت عالم مثالی و وجوه تشابه و تفارق آن با عالم جسمانی و عالم مجردات وجه تسمیه عالم مثالی

تسمیه عالم مثالی به خیال منفصل

کیفیت معراج نبوی (ص) و مشاهدات وی در عالم مثال

مثال مقید یا خیال مقید و نسبت آن به خیال منفصل

اتصال سالک به عالم مثال مطلق و کیفیت مشاهدات وی از نظر صحت و عدم صحت مشاهدات سالک در خیال مقید خود

میزان و ملاک در تمیز مشاهدات حقیقی و خیالی صرف

امکان ظهور عقول مجرد در عالم حسی

برزخ بعد از مرگ و تفاوت آن با برزخ (مثال) میان ارواح مجرد و اجسام

۲. کشف و بیان مراتب آن

کشف صوری و اقسام آن

کشف معنوی و اقسام آن

فرق الهام و وحی

۳. انسان کامل (حقیقت محمدیه)

انسان کامل و جایگاه او در خلقت

انسان کامل مظهر اسم جامع الله

حقایق عالم عینی و علم، مظاهر حقیقت انسانی اند

انسان کبیر و صغیر

خلافت انسان کامل

ظهورات و نزولات حقیقت انسانی

ربوبیت مطلقه حقیقت محمدیه

وجوب خلافت حقیقت محمدیه و ضرورت ظهور خلیفه در هر زمان

انتقال قطیبت به اولیاء پس از انقطاع نبوت تشریعی

۴. روح اعظم و مراتب و اسماء آن در عالم انسانی (عالم صغیر)

۵. نبوت، رسالت و ولایت

نبی در اصطلاح اهل عرفان، نبوت مطلقه، نبوت بعثت، تفاضل انبیاء، ولایت و حقیقت آن بنا بر

طریقه اهل کشف، ولایت مطلق و مقید (ولایت عامه و خاصه) نسبت ولایت و نبوت

۶. سقوط تکلیف

۷. خوارق عادت، کرامات و معجزات

خوارق عادت و جریان آن بر مجرای طبیعی، خبر دادن عارفان از غیب و علل و اسباب طبیعی آن.
عوامل مؤثر در دستیابی به امور غیبی، انواع اتصال و ارتباط با عالم قدس، خوارق عادت و کراماتی
که موجب تصرف در غیر می شود، معجزه، کرامت و اختلاف آن دو با سحر

منابع اصلی:

مقدمه قیصری بر شرح فصوص الحکم

کتاب التوحید و النبوه و الولایه، قیصری

الاشارات و التنبیها، ابن سینا، نمط نهم و دهم

منابع فرعی:

جامع الاسرار و منبع الانوار، سید حیدر آملی

نصر النصوص فی شرح الفصوص، سید حیدر آملی

شرح مقدمه قیصری، سید جلال الدین آشتیانی

کلیات علوم اسلامی، ج ۲، بخش عرفان از استاد مطهری

تاریخ فلسفه غرب (۱)

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان فلسفه و کلام اسلامی با فلسفه یونانیان باستان تا آغاز دوره مسیحی

سرفصل :

پیدایش فلسفه در یونان باستان ، بررسی عقاید فلسفی طالس ، آنا کسیمندروس ، آنا کسیمنس ، هراکلیتوس ، کینو فانوس ، پارامیندس ، فیثاغورث ، امپدوکلس ، آنا کساگوراس ، زنون ، دیمقراطیس ، سقراط ، موضع اخلاقی سقراط ، دیو جانس ، افلاطون ، تأثیر پذیری افلاطون از فلسفه ما قبل خود مانند ، سقراط ، هراکلیتوس ، و فیثاغورث . ارسطو ، اپیکوروس ، پورهون ، تیمون ، آینسیدموس ، سکستوس ، امپریکوس.

منابع اصلی:

نخستین فیلسوفان یونان ، دکتر شرف خراسانی ؛ سیر حکمت در اروپا؛ تاریخ فلسفه ویل دورانت

منابع فرعی:

تاریخ فلسفه کاپلستون ، ترجمه دکتر مجتبی؛ رساله فیدون و رساله تتوس از افلاطون ؛ تاریخ فلسفه غرب راسل

تاریخ فلسفه غرب (۲)

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: تاریخ فلسفه غرب (۱)

هدف: آشنایی دانشجویان فلسفه و کلام اسلامی با فلسفه قرون اولیه مسیحیت (آباء کلیسا) و قرون وسطی تا آغاز دوره رنسانس.

سرفصل: تأثیر و تأثر مسیحیت با فلسفه، آشنایی غربیان با فلسفه اسلامی، بررسی افکار فلسفی: ایبکتوس، مارکوس اورلیوس، فلوطین، آگوستینوس، قدیس، اسکلت، اریژن، آنسلم قدیس، ابلاریپر، آلبرتوس کبیر، توماس آکویناس قدیس، بیکن راجر، لول رامون، دنس اسکوتس، ویلیام اکام انگلیسی، بیکن فرانسیس، خدمت فلسفه به دین در قرون وسطی بر اساس تحقیقات ژیلسون و تأثیر فلسفه ابن رشد بر فلسفه مسیحیت.

منابع اصلی:

سیر حکمت در اروپا: تاریخ فلسفه ویل دورانت.

منابع فرعی:

روح فلسفه در قرون وسطی، ژیلسون

متون فلسفی به زبان خارجی (۱)

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

اهداف:

- ۱- آشنایی دانشجویان با فهم غربیان از فلسفه اسلامی (تفسیر غربیها از فلسفه اسلامی)
- ۲- آشنایی دانشجویان با تحقیقاتی که در غرب در خصوص فلسفه اسلامی به زبان انگلیسی نوشته شده است.
- ۳- آشنایی دانشجویان با مباحثی که غربیان از فلسفه اسلامی به زبان لاتین ترجمه شده‌اند.

سرفصل‌ها:

Orientalism and Islamic Philosophy. -
Henry Corlin. His work and influence. -
The Possibility of a philosophy of Islam. -

منبع:

History of Islamic Philosophy

فلسفه اخلاق

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با مباحث فلسفه اخلاق و مکاتب فلسفه اخلاق غربی و اسلامی

سرفصل:

- تعریف و جایگاه فلسفه اخلاق

- مفاهیم اخلاقی (۱): کلیات

- مفاهیم اخلاقی (۲): باید و نباید

- مفاهیم اخلاقی (۳): خوب و بد

- حقیقت جملات اخلاقی

- ارزش اخلاقی

- مسئولیت اخلاقی

- بررسی نظریه نسبیت اخلاقی

- رابطه دین و اخلاق

منابع:

- فلسفه اخلاق، استاد محمد تقی مصباح یدری، با تحقیق و نگارش احمد حسین شریفی، شرکت چاپ و نشر بین الملل، تهران ۱۳۸۱

- مبانی فلسفه اخلاق، رابرت ال، هولمز، ترجمه مسعود علیا، انتشارات ققنوس، تهران ۱۳۸۲

- نگاه اخلاقی، درآمدی به فلسفه اخلاق، دیوید مک ناتن، ترجمه دکتر حسن میاننداری، انتشارات سمت، ۱۳۸۳

- تاریخ فلسفه اخلاق غرب، لارنس سی بکر، گروهی از مترجمان، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۷۸

کلام جدید

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام (۴)

هدف: آشنایی اجمالی با امهات مباحث کلامی در دوره معاصر

سرفصل:

تعریف علم کلام و بیان موضوع آن نزد متقدمان
اصطلاح کلام جدید و وضع آن از سوی منکلمان در اشاره به چه مسائلی است
تفاوت و تمایز کلام جدید و قدیم
تمایز فلسفه دین و کلام جدید
مسائل کلام جدید:

۱. تعریف دینی

۲. تجربه دینی

مواجهه با امر الواهی چه معنایی دارد؟

انواع تجربه‌های دینی

تجربه دینی نوعی احساس است

تجربه دینی، نوع تجربه مبتنی بر ادراک حسی است.

بحث درباره هسته مشترک میان تجربه‌های دینی

تجربه دینی و امکان توجیه اعتقاد دینی

۳. ایمان و عقل:

رابطه ایمان و عقل

مسأله امکان اعتماد بر عقل

عقل‌گرایی حد اکثری

ایمان‌گرایی

عقل‌گرایی انتقادی

۴. صفات خداوند:

۵. براهین خداشناسی، الهای در تأیید وجود خداوند

۶. مسأله شر به عنوان مسأله‌ای علیه وجود خداوند

۷. زبان دینی

معنا داری و تحقیق‌پذیری

نظریه تمثیل

کارکردهای گفتار دینی

۸. معجزه

۹. تعارض علم و دین

۱۰. کثرت‌گرایی دینی (تنوع ادیان)

منابع :

عقل و اعتقاد دینی، مایکل پترسون، ترجمه احمد نراقی، ابراهیم سلطانی، طرح نو. درآمدی به فلسفه دین، براین دیویس، ترجمه ملیحه صابری، مرکز نشر دانشگاهی فلسفه دین، خدا، اختیار شر، الوین پلانسیجا، ترجمه محمد سعیدی مهر، مؤسسه فرهنگی طه کلام جدید در گذر اندیشه‌ها، به اهتمام علی اوجیبی، مؤسسه فرهنگی اندیشه معاصر.

عدل الهی استاد مطهری (مسئله شر) - اصول فلسفه و روش رئالیسم، ج ۵ (صفات خداوند) از استاد مطهری - کتاب وحی و نبوت و کتاب نبوت (بحث معجزه) از استاد مطهری، علم و دین، ایان باربور، ترجمه بهاء الدین خرمشاهی، مرکز نشر دانشگاهی فلسفه دین، جان هیک، ترجمه بهزاد سالکی.

مبانی نظری اخلاق حرفه‌ای در اسلام

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با اخلاق حرفه‌ای، مبانی نظری آن در اسلام و مهارت حل مسائل اخلاقی در کسب و کار استفاده از منابع اسلامی

سرفصل:

- مفهوم اخلاق در کسب و کار و تمایز آن از اخلاق شخصی
- سطوح پنجگانه اخلاق (شخصی، شغلی، سازمانی، ملی و جهانی)
- قواعد کاربردی اخلاق حرفه‌ای در اسلام
- اصول راهبردی اخلاق حرفه‌ای در اسلام
- شیوه‌های حل مسائل اخلاقی در کسب و کار با تکیه بر منابع اسلامی
- پیشینه اخلاق حرفه‌ای در تاریخ اسلام

منابع: فرامرز قراملکی احد، اخلاق حرفه‌ای، تهران، ۱۳۸۲ و نیز:

Professional Legal Ethics Critical Interrogations
Donald Nicolson Julian Webb Oxford University Press, 1999

روش شناسی مطالعات فلسفی و کلامی

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با روش‌های پژوهش در مسائل فلسفی و کلام، افزایش مهارت‌های پژوهشی در فلسفه و کلام

سرفصل:

۱. چیهستی پژوهش
۲. پژوهش مسأله محور و ساختار آن
۳. روی آورد تحلیلی (چیهستی و فرآیند)
۴. روی آورد تطبیقی (چیهستی و فرآیند)
۵. روی آورد پدیدار شناختی (چیهستی و فرآیند)
۶. روی آورد میان رشته‌ای (چیهستی و فرآیند)

منبع: فرامرز قراملکی، احد، روش شناسی مطالعات دینی، دانشگاه رضوی مشهد، ۱۳۸۰.

متون فلسفی به زبان خارجی (۲)

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با کتابهای کلاسیک در فلسفه اسلامی که زبان لاتین ترجمه شده اند.
آشنایی دانشجویان با اصطلاحات فلسفه اسلامی و معادل غربی آنها

سرفصل‌ها:

Existence is Self-Evident-
Fundmentally Real-
Analogical-
Something Additional Guiddity-
The A Lisehute is prue Existence-
Dillorent opiiions alout the unity and Mulipieity of Existonce-
God's Allrifutes (Being, Power and will...)-
Sourcos of Ishrgi Doctarine-

منابع:

ایزوتسو و آقای دکتر محقق

فضل الرحمن

سید حسین نصر

The Metaphisics of Salyauari
The Philosophy of Mulla Sadra
Three Muslim Sugess

منطق جدید

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: منطق (۱) و (۲) و (۳) و (۴)

هدف: آشنایی با منطق جدید

سرفصل:

مقدمه شامل: تعریف منطق جدید، تاریخچه منطق جدید، حوزه های منطق جدید، روش های منطق جدید
اصطلاحات محور در منطق جدید،

بخش اول: ساختار نحوی منطق گزاره ها.

بخش دوم: ساختار معنایی و فرا نظریه منطق گزاره ها.

بخش سوم: ساختار نحوی منطق محمولات.

بخش چهارم: ساختار معنایی و فرا نظریه منطق محمولات

منابع:

مبانی منطق جدید، دکتر لطف الله نبوی

درآمدی بر منطق جدید، دکتر ضیاء موحد

اخلاق (۱)

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان رشته فلسفه و کلام اسلامی با شناخت نفس و قوای آن و شناخت فضائل و رذائل متعلق به قوای عاقله و غضبیه نفس و معالجه آن.

سرفصل: شناخت نفس و قوای آن و شناخت فضائل چهارگانه،

شناخت بیماریهای نفسانی و معالجه آنها،

معالجه رذائل متعلق به قوه عاقله،

رذائل متعلق به قوه عاقله،

رذائل و فضائل قوه غضبیه و علاج آن،

منابع:

تهذیب الاخلاق، ابن مسکویه رازی

اخلاق ناصری، خواجه نصیرالدین طوسی، جامع السعادات نراقی

اخلاق (۲)

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: اخلاق (۱)

هدف: شناخت ردائل و فضائل قوه شهویه و راه علاج ردائل این قوه.

سرفصل: ردائل و فضائلی که متعلق به دو، یا سه قوه عاقله و غضب و شهوت است، مانند:

- حسد، (مذمت حسد، انگیزه های حسد، علاج حسد)

- ایذاء و اهانت و تحقیر

- ترساندن و اندوهناک ساختن مؤمن

- کمک نکردن به مسلمین و بی اعتنائی به امور آنان

- سستی و مسامحه در امر به معروف و نهی از منکر

- دوری و کناره گیری

- قطع رحم

- حقوق والدین

- عیبجویی و لغزش یابی

- فاش کردن راز

- فساد میان مردم

- شتمات

- مرء و جدال

- استهزاء و مسخره کردن

- مزاح و شوخی مذموم

- غیبت

- دروغ

- حب جاه

- حب مدح و کراهت ذم

- ریاء

منابع: جامع السعادات نراقی، معراج السعاده احمد نراقی؛ اوصاف الاشراف، خواجه نصیر طوسی

مبانی علم کلام

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با مبانی علم کلام اسلامی

سرفصل:

- تعریف علم کلام (موضوع ، هدف ، روش)
- تاریخچه (پیدایش و سیر تاریخی علم کلام)
- منشاء ساختار و گوناگونی علم کلام
- تعیین و تعریف مبانی علم کلام (اصول ، کلید واژه ها و روش علم کلام و تفاوت این علم با فلسفه) شامل حدوث و قدم و نوع آن در خصوص عالم ، حسن و قبح و اقسام آن ، قاعده و اقسام آن
- گرایشهای علم کلام (عقلی و نقلی)
- فرق و شاخه های علم کلام و علت پیدایش این فرق و تحلیل تاریخی
- آیا کلام شیعی صرف وجود دارد ؟
- مسائل و موضوعات کلام قدیم و جدید و چگونگی ارتباط این دو

منابع:

- کلیات علوم اسلامی (جلد ۲) کلام ، عرفان ، حکمت عملی، استاد مطهری
- تحقیقی در مسائل کلامی از نظر متکلمان اشعری و معتزلی، دکتر اسعد شیخ الاسلامی
- اندیشه های کلامی مفید، ترجمه مارتین مکدرمونت
- فلسفه علم کلام، نوشته هری اوتسرین ولفسن، ترجمه احمد آرام
- کلام جدید، شبلی نعمان، ترجمه فخر دانی گیلانی

فلسفه علم

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فلسفه غرب (۱) و (۲)

هدف: آشنایی با گستره فلسفه علوم

سرفصل: تعریف فلسفه علم و تمایز آن از متافیزیک

شاخه‌های فلسفه علوم (فلسفه منطقی، فلسفه علوم انسانی، فلسفه اخلاق، فلسفه علوم طبیعی)

مکاتب عمده در فلسفه علم و تطور تاریخی آنها

دیدگاه ارسطویی، دیدگاه پوزیتیویستی، دیدگاه ابطال پذیری، دیدگاه‌های پست مدرنیستی و دیدگاه‌های فراپست مدرنیستی

مسئله تمایز علوم تجربی از علوم غیر تجربی و متافیزیک

ملاک‌های تمایز و نقد آنها

روش‌شناسی مطالعات تجربی (با تأکید بر گستره دین پژوهی)

منابع:

فلسفه علم، دکتر سروش

فلسفه علم، پالمر، ترجمه سعید زیبا کلام

مبانی ما بعدالطبیعی علوم نوین نوشته برت

تاریخ فرق کلام اسلامی

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت فرق کلامی اسلامی و اصول عقاید آنان

سرفصل:

- ۱- مباحث کلی: تعریف علم کلام، موضوع علم کلام، موضوعات اصولی مورد اختلاف مثل توحید و عدل و امامت و عدو و عید و سمع و عقل و مطالب متفرع بر آنها؛ علل و عوامل پیدایش اختلافات
- ۲- فرق مختلف کلامی:
 - الف - خوارج: علل و عوامل پیدایش خوارج و مهم ترین دیدگاههای آنان، برخی از فرقه‌های خوارج مثل ازرقه، نجدات، عجارده، اباضیه و ...
 - ب - مرجئه: علل و عوامل پیدایش مرجئه و مهم ترین دیدگاههای اعتقادی آنان، برخی از فرقه‌های مرجئه مثل یونسیه، عبدیه، غسانیه و ...
 - ج - شیعه: علل و عوامل و تاریخ پیدایش و مهم ترین عقاید اصولی آنان؛ برخی از فرق شیعه مثل کیسانیه، زیدیه، اثنی عشریه، اسماعیلیه (اشاره و مختصر به تاریخ پیدایش و اهم عقاید آنان و فاطمیان و قرامطه) اشاره به «مهدی» پیدایش فرقه‌های ناشی از اختلافات درباره او؛ اشاره به چندتن از متکلمان بزرگ شیعه و کتب آنان مثل هشام بن حکم، شیخ مفید، سید مرتضی و خواجه طوسی.
 - د - معتزله: علل و عوامل پیدایش معتزله و اهم عقاید آنان (اصول خمس) ، اشاره به معتزله بصره و بغداد و طبقات آنان؛ برخی از فرقه‌های مهم معتزله مثل هذیلیه، نظامیه، بشریه، مرداریه، هشامیه، جاحظیه و جبائیه و بهشمیه ؛ اشاره به عقاید آنان و شخصیت‌های مهم و کتب آنان
 - هـ - اشاعره: علل و عوامل پیدایش و اهم عقاید آنان؛ شخصیت‌های مهم اشاعره مثل ابوالحسن اشعری، قاضی ابوبکر، قلائی، عبدالقاهر بغدادی، امام الحرمین جوینی و مهم ترین دیدگاههای هر یک در باب اصول اعتقادی و کتب مهم آنان منابع:
- تاریخ شیعه و فرقه‌های اسلام تا قرن چهارم تألیف دکتر مشکور؛ الملل و النحل شهرستانی یا ترجمه آن؛ مذاهب الاسلامیین عبدالرحمن بدوی؛ تاریخ علم کلام شبلی نعمانی؛ مقالات الاسلامیین ابوالحسن اشعری؛ المعتزله، زهدی جارالله؛ الفصل فی الملل والاهواء والنحل ابن حزم.

فلسفه دین

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با تعریف‌های دین و منشأ گرایش به دین و کارکردهای مطرح دین و شناخت فلسفه دین و تمایز آن از دیگر انواع دین پژوهی

سرفصل:

- ۱- تعریف دین (بررسی انواع تعارف دین از قبیل تعاریف پدیدار شناختی، جامعه شناختی، روانشناختی، تاریخی و مفهومی و ...)
- ۲- منشأ گرایش به دین (ترس، جهل، فطرت، عقل...)
نظریه‌های روانشناختی (فروید، فروم، فونرباخ، یونگ...)
نظریه‌های جامعه شناختی (دورکیم، مارکس، وبر، پارسونز...)
نظریه‌های فیلسوفان (راسل، اشلایرماخر، جیمز، علامه طباطبایی، استاد مطهری، علامه جعفری...)
- ۳- منابع دین (عقل، وحی و انکشاف الهی، سنت، متون مقدس...)
- ۴- کارکردهای دین (کارکردهای روانی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی...)
- ۵- اهداف دین
- ۶- تعریف فلسفه دین و تفاوت آن با کلام، الهیات، و سایر شاخه‌های دین پژوهی...

منابع:

- استاد مطهری، فطرت
علامه طباطبایی، المیزان
فروم، روانکاوی و دین، ترجمه نظریان
فروید، آینده یک پندار، ترجمه هاشم نظریان
جامعه شناسی دین، ترجمه ثلاثی
علامه جعفری، فلسفه دین، به کوشش عبدالله نصری
علامه جعفری، ترجمه و تفسیر نهج البلاغه جلد اول
راسل، چرا مسیحی نیستم، ترجمه عبدالعلی دستغیب
عبدالله نصری، خدا در اندیشه بشر

قائمی نیا، منشا دین

توماس میشل، کلام مسیحی، ترجمہ حسن توفیقی

راسل، مصاحبہ راسل وایت، ترجمہ و حواشی علامہ جعفری

فلسفہ دین، دکتر احمد بہشتی

Schliermacher. On Religion

W. James. The varieties of Religious Experience

Preus, J.s., Explaining Religion

I.Pals, D. , Seven Theories of Religion

Morris, B., Anthropological Studies of Religion

Durkheim, E., elementary Forms of the Religious Life

Eliade, M., patterns in Comparative Religion

Basley, M., Towards a Metaphysics of the Sacred

otto, R., Mysticism, East and west

Yandel, K., The Epistemology of Religious Experience

تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با سیر تحول و تکامل علوم عقلی در تمدن اسلامی

سرفصل:

- مراکز مهم علوم مقارن ظهور اسلام، (حوزه علمی اسکندریه، مراکز علمی، سریانی، مراکز علمی ایران - معارف هندوان)

- ترجمه و نقل علوم در تمدن اسلامی، (تأثیران مسلمان و علوم عقلی، تأثیر ایرانیان در تدوین علوم عقلی، علل تأثیر ایرانیان در نقل و تدوین علوم عقلی، آغاز توجه به نقل علوم، از منصور تا مأمون، عهد مأمون رجال و خاندانهای ایرانی، بیت الحکمه، مترجمان بزرگ، خاندان نوخت، خاندان حنین...)

- علوم عقلی در تمدن اسلامی، (حدود استفاده مسلمین از علوم عقلی، عهد اعتلای علوم، دوره انحطاط علوم، مشکلات علوم و علما در تمدن اسلامی، مراکز مهم علوم عقلی)

- شرح حال و آراء برخی فلاسفه اسلامی، یعقوب بن اسحق الکندری، ابونصر محمد فارابی، ابوعلی سینا ابوالحسن بهمنیار، اخوان الصفا.

منابع:

تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی تا اواسط قرن پنجم، دکتر ذبیح الله صفا

تاریخ فلسفه در جهان اسلامی، خلیل الجر و حنا الفاخوری، ترجمه آیتی

تاریخ فلسفه در اسلام، میان محمد شریف

انتقال علوم یونانی به عالم اسلامی، دلسی اولیری، ترجمه احمد آرام، مرکز دانشگاهی

فلسفه برای کودکان

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مبانی، روشها و فنون فلسفه برای کودکان

سرفصل:

- حق کاوش و تفکر اثر بخش در کودکان
- بسترهای پیدایش فلسفه برای کودکان
- الگوهای فلسفه برای کودکان
- مبانی نظری فلسفه برای کودکان

Matthew Lipman, Thinking Children

منبع:

